

Meisjes en vrouwen met (een verm

Hoeveel meisjes en vrouwen met autisme zijn er eigenlijk? En wat kenmerkt autisme bij vrouwen? Is dat wat anders dan bij mannen? We kunnen deze vragen niet goed beantwoorden, omdat er zo weinig onderzoek is gedaan naar autisme bij vrouwen. Ervaringsverhalen van vrouwen met autisme, zoals Temple Grandin, Liane Holliday Willey, Gunilla Gerland en in ons land Baukje van Kesteren en Karin van den Bosch (in hun artikelen voor onder meer Engagement) geven ons wel enig inzicht. Net als het recent in Nederlandse vertaling verschenen boek 'Meisjes en vrouwen met Asperger', geschreven door onder andere Tony Attwood en Temple Grandin.

TEKST DOOR DOLIEN BUIJS (STAFMEDEWERKER NVA) EN FOTO'S DOOR JOKE VISSER

Autisme vooral een mannen-diagnose?

Naar schatting is van alle mensen met autisme en een normale tot hoge intelligentie, ongeveer driekwart man en een kwart vrouw. In de hulpverlening is de verhouding ongeveer 1 vrouw op 10 mannen. Zijn er zo weinig meisjes en vrouwen met een normale begaafdheid en autisme of worden ze niet altijd als zodanig herkend? Kan het zijn dat veel meisjes en vrouwen met autisme en een hoge intelligentie hun autisme niet ontdekken, zichzelf en hun omgeving geen idee hebben dat de problemen waarmee ze worstelen voortvloeien uit het autisme?

Het is opvallend dat veel vrouwen die op latere leeftijd de diagnose stoornis van Asperger of PDD-NOS krijgen, eerder behandeld zijn voor depressie, angststoornissen, obsessief gedrag, borderline en/of

anorexia. Het duurde bij hen lang voordat hun autisme werd herkend als 'onderliggende' oorzaak van de door hen ervaren problemen. Hoe komt dit?

Fascinaties voor literatuur, kunst en dieren

Een kenmerk van autisme is dat iemand eenzijdige interesses heeft. Bij meisjes en vrouwen met Asperger gaat nogal eens hun grootste interesse uit naar dieren, klassieke literatuur en menswetenschappen, zo is uit klinische observatie gebleken. En wanneer die belangstelling dan ook nog eens vooral gericht is op paarden of huisdieren, wordt dit al gauw afgedaan als kenmerkend voor meisjes en wordt niet gedacht aan de stoornis van Asperger.

Bij jongens en mannen met een encyclopedische kennis op gebieden als transportmiddelen, ruimtevaart of computers wordt sneller verondersteld dat zij Asperger zouden kunnen hebben.

Uiteenlopende carrières

De fascinatie van tienermeisjes met Asperger voor klassieke literatuur, zoals de toneelstukken en werken van Shakespeare, leidt op latere leeftijd soms tot een carrière als schrijver, dichter of wetenschappelijk medewerker in de literatuur. Anderen kiezen de weg van de kunst. In een recent interview in Volkskrant magazine (09-02-2008) liet kunstenaar Gerti Bierenbroodspot weten "dat ze er onlangs achter is gekomen dat ze het syndroom van Asperger heeft. Althans, het lijkt erop."

Weer andere vrouwen met autisme kiezen voor opleidingen en carrières die inzicht geven in menselijk gedrag en interacties, zoals psychologie of orthopedagogiek.

Temple Grandin, vermoedelijk de meest bekende vrouw met Asperger in de wereld, is hoogleraar aan de Colorado State University en professioneel ontwerper van diervriendelijke methoden om met

Vrouwengespreksgroepen

PAS Nederland (de vereniging van en voor hoogfunctionerende Personen uit het Autisme Spectrum) organiseert gespreksgroepen specifiek voor vrouwen met (hoogfunctionerend) autisme, Asperger of PDD-NOS. Meer informatie: www.pasnederland.nl

Hebt u informatie over andere (nog op te richten) gespreksgroepen specifiek voor vrouwen met autisme? De NVA ontvangt deze informatie graag, zodat wij belangstellenden hierop kunnen wijzen. U kunt de informatie mailen naar: dolien.buijs@autisme-nva.nl

oeden van) autisme

vee om te gaan. Zij schrijft haar succes toe aan de mogelijkheid om details te herinneren, eigen aan haar visueel geheugen. Een paar maanden geleden was de BBC-documentaire over haar, "The woman who thinks like a cow" (ik vertaal het liever als "De vrouw die ook kan denken als een koe"), op onze Nederlandse TV te zien.

Relaties en vriendschappen

Veel vrouwen met autisme leven als vrijgezel, opgaand in hun werk. Sommigen zijn getrouwd (zie ook het boek 'Partners in autisme' van Cis Schiltmans). Ik spreek binnen de NVA ook vrouwen die veel van het gedrag van hun man of hun zoon of

dochter met autisme in hun (schoon)moeder herkennen. Die (schoon)moeders hebben dan op geheel eigen wijze geprobeerd de rollen van 'echtgenote' en 'moeder' te vervullen. Hun kinderen vonden het vaak moeilijk om hen te begrijpen. Zij hebben soms geleden onder moeders gedrag, dat zij beschrijven als excentriek, perfectionistisch, of ondoorgrondelijk en afstandelijk. Voor zowel deze moeders als hun partners en kinderen zal dit een worsteling zijn geweest, waar we nog maar weinig kennis over hebben.

In het boek 'Meisjes en vrouwen met Asperger' schrijft Temple Grandin onder meer hoe zij tijdens haar groei naar volwassenheid veel huwelijksproblemen om zich heen zag. 'Ik heb toen nooit een huwelijk gezien waarvan ik me kon voorstellen dat ik er gelukkig in zou zijn. Er was geen enkel bevredigend huwelijksmodel waarop ik verder kon bouwen.' Grandin is bang dat veel ouders en specialisten niet begrijpen dat de emotionele verbondenheid na verliefdheid en houden van niet de grootste motivator is in de levens van bepaalde subcategorieën van vrouwen met autisme, maar dat 'bevredigend werk' voor hen een veel sterkere drijfveer is die hun leven betekenis geeft.

Ook op het gebied van bijvoorbeeld vriendschap worden van meisjes met Asperger/PDD-NOS vaardigheden vereist die ze niet vanzelf ontwikkelen, maar die ze aangeleerd moeten krijgen via oefenen; in het boek 'Meisjes en vrouwen met Asperger' zijn hiervoor duidelijke instructies en schema's van niveaus van relaties opgenomen.

Intuïtie en cognitie

Zowel vrouwen als mannen met autisme lopen tegen het probleem aan dat zij non-verbale communicatie (lichaamstaal en gezichtsuitdrukkingen) moeilijker kunnen interpreteren. Daar waar anderen direct vanuit hun intuïtie en gevoel kunnen reageren, moeten mensen met autisme dit via hun denken doen. Cursussen mind reading (in boekvorm en dvd) kunnen hen hierbij soms helpen. Vrouwen met autisme missen dan nog eens extra de intuïtieve vaardigheden voor wat betreft de 'typisch vrouwelijke' wens om 'emotioneel de zorg voor anderen op zich te nemen'. Dit leidt tot extra onbegrip in hun omgeving.

Uit de schaduw

Met dit artikel wil de NVA de meerwaarde onderstrepen van het onlangs vertaalde boek 'Meisjes en vrouwen met Asperger': de erkenning van het feit dat vrouwen en meisjes met Asperger en PDD-NOS hun eigen specifieke problemen hebben. Het is de hoogste tijd dat meisjes en vrouwen met een normale begaafdheid en autisme begrip en aandacht krijgen voor de problemen waarmee zij mee worstelen en worden geconfronteerd. Het boek 'Meisjes en vrouwen met Asperger' geeft deze vrouwen een stem en een gezicht. Er komen alleen vrouwen aan het woord (met uitzondering van Tony Attwood) en er worden onderwerpen behandeld als relaties, opleiding en carrière, eigenwaarde, puberteit en adolescentie. Vrouwen met Asperger beschrijven hun goede en slechte ervaringen en geven een openhartig kijkje in hun leven in de hoop >